

LBRIS

We know
books

LORENZO MARONE
TENTATIA
DE A FI
FERICIT

Traducere din italiană și note de
GABRIELA LUNGU

HUMANITAS
fiction

Cuprins

O precizare.	7
Cesare Annunziata	9
Un singur lucru ne desparte	13
Pisicăreasa	20
Două personaje de circ	27
Hamburger de soia	37
M-am născut drăguț și voi muri posac	43
Lucrul nefăcut	47
Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea	55
Prima dintre cele trei femei inaccesibile	62
Emma	67
Un superman cu fustă	83
Am dat greș	93
Mintea	97
La Talibanu	103
Suntem în doi	120
Aș vrea să fiu un Gormit.	127
A doua dintre cele trei femei inaccesibile	141
O debara plină de amintiri	146
Un mic sunet de clopoțel lângă ureche	159
<i>In vino veritas</i>	177
În felul meu	186
Un flux continuu	191
Asemenea norilor	198
Bolul de sticlă.	205

„Cinci mai“ pe de rost	212
A treia dintre cele trei femei inaccesibile	218
O ipoteză neprevăzută	226
Îmi place	233
<i>Mulțumiri</i>	243

O precizare

Fiul meu e homosexual.

El o știe. Eu o știu. Și totuși nu mi-a mărturisit-o nici-odată. Nici o problemă, există multe persoane care așteaptă să le moară părinții pentru ca să-și dea drumul și să-și trăiască fără probleme propria sexualitate. Numai că asta nu va funcționa cu mine, eu am de gând să mai trăiesc mult, cel puțin încă vreo zece ani. Dacă Dante va dori deci să se emancipeze, va trebui să nu țină cont de subsemnatul. Mie nici nu-mi trece prin cap să mor din cauza înclinațiilor sale sexuale.

Cesare Annunziata

Tic-tacul ceasului e singurul zgomot care-mi ține companie. La ora asta lumea doarme. Se spune că primele ore ale dimineții sunt cele mai bune pentru somn, creierul e în faza Rem, cea în care se visează, respirația devine neregulată și ochii se mișcă rapid dintr-o parte într-alta. Un spectacol, desigur, absolut deloc amuzant, ca și cum ai avea în față un posedat de diavol.

Eu nu visez niciodată. Sau, mai bine zis, n-am amintiri deosebite. Poate pentru că dorm puțin și mă trezesc devreme. Sau pentru că beau prea mult. Sau doar pentru că sunt bătrân și atunci când ești bătrân visele dispar. Creierul a avut la dispoziție o viață întreagă pentru a elabora fanteziile cele mai ciudate, e normal să începi, cu timpul, să-ți pierzi inspirația. Vâna creatoare are un punct culminant în existența oricui, apoi, la un moment dat, începe inexorabil coborârea, și la sfârșitul zilelor tale nici măcar nu mai ești în stare să-ți imaginezi o scenă de sex. Atunci când ești tânăr însă, o pornești tocmai de acolo, de la a-ți imagina incredibile nopți de pasiune cu fata momentului, cu colega de bancă sau chiar cu profesoara, care, cine știe de ce, ar trebui să-și dorească să se refugieze în brațele unui sugar cu o mustăcioară abia mijită și multe coșuri în jurul ei. Sigur, inventivitatea începe înainte, când suntem mici,

dar cred că masturbarea adolescentina influențează mult formarea creativității.

Eu eram foarte creativ.

Mă hotărâsc să deschid ochii. Oricum, în condițiile astea, nici nu poate fi vorba de dormit. În pat, creierul face călătorii halucinante. De exemplu, îmi vine în minte casa bunicilor. Pot încă s-o văd, s-o vizitez, să trec dintr-o cameră într-alta, să simt mirosurile ce vin din bucătărie, scârțâitul ușii unui dulap din sufragerie sau ciripitul păsărelelor pe balcon. Mă opresc la mobilier, îmi amintesc cel mai mic detaliu, până și bibelourile. Iar dacă strâng bine pleoapele, reușesc chiar să mă văd în oglinda bunicii, atunci când eram copil. Știu, spusesem că nu mai visez, dar mă refeream la somn. Când sunt treaz, mai am încă ceva de spus.

Trag cu ochiul la ceas și-mi scapă o înjurătură. Credeam că e ora cinci, dar nu e decât patru și un sfert dimineața. Afară e întuneric, o alarmă antifurt sună undeva departe, la intervale regulate, umezeala șterge contururile lucrurilor, pisicile dorm ghemuite sub mașini.

Cartierul doarme, eu meditez.

Mă întorc pe partea cealaltă și îmi impun să închid din nou pleoapele. Adevărul e că, în pat, nu reușesc să stau nemișcat nici măcar un minut, dau drumul energiei acumulate în timpul zilei, oarecum ca marea vara, când strânge căldura zilei pentru a o dăruia nopții. Bunica spunea că, atunci când trupul nu vrea să se odihnească, trebuie să stai nemișcat; în scurt timp el înțelege că n-are rost să se tot zvârcolească și se liniștește. Numai că pentru a pune în practică un asemenea plan e nevoie de autocontrol și răbdare, iar eu, de multă vreme, le-am isprăvit pe amândouă.

Îmi dau seama că fixez o carte aflată pe noptiera de lângă mine. Am văzut de multe ori coperta acelei cărți, și

totuși abia acum observ niște detalii pe care nu le băgasem în seamă. O senzație de stupefacție mă cuprinde, apoi înțeleg despre ce e vorba: reușesc să citesc de aproape. Nimeni, pe lumea asta, nu reușește s-o facă, la vârsta mea. Tehnologia a făcut pași uriași în ultimul secol, și totuși prezbitismul rămâne unul din misterele neelucidate ale științei. Îmi duc mâinile la ochi și înțeleg motivul neașteptatei și miraculoasei vindecări: mi-am pus ochelarii, un gest pe care-l fac deja instinctiv, fără să mă gândesc.

A venit vremea să mă scol. Mă duc în baie. N-ar trebui s-o spun, dar sunt bătrân și fac ce vreau. Eu urinez așezat, ca femeile. Și nu pentru că nu mă mai țin picioarele, ci pentru că aș uda, cu hidrantul meu, și gresia din față. N-ai ce face, după o anumită vârstă, chestia aia începe să acționeze pe cont propriu. Asemeni mie (și asemeni tuturor bătrânilor), nici nu-i pasă de cei care ar vrea să-i explice viața și se comportă cum o taie capul.

Cine se plânge de bătrânețe e nebun. Ba nu, orb mi se pare mai potrivit. Unul care nu vede la o palmă de propriu-i nas. Pentru că nu există decât o singură alternativă și nu mi se pare de dorit. Așa că faptul că am ajuns până aici e deja un mare noroc. Dar lucrul cel mai interesant e, cum spuneam, că poți să-ți permiți să faci ce vrei. Nouă, bătrânilor, ne e permis totul, de exemplu un bătrânel care fură într-un supermarket e privit cu candoare și compasiune. Dacă însă hoțul e un tânăr, e considerat, în cel mai bun caz, un „nemernic“.

În sfârșit, într-un anumit moment al vieții, ți se deschide o lume până atunci inaccesibilă, un loc magic, populat de persoane amabile, grijulii și binevoitoare. Și totuși lucrul cel mai prețios care se cucerește la bătrânețe e respectul. Integritatea morală, solidaritatea, cultura și talentul

LIBRIS | We know books

sunt nimic în comparație cu pielea zbărcită, petele de pe față și mâinile tremurânde. În orice caz sunt un bărbat respectat și să știi că nu e puțin lucru. Respectul e o armă care-i permite omului să ajungă o țintă pentru mulți de neatins, să facă cu viața sa ce vrea.

Mă numesc Cesare Annunziata, am șaptezeci și șapte de ani și timp de șaptezeci și doi de ani și o sută unsprezece zile mi-am aruncat viața la gunoi. Apoi am înțeles că a venit vremea să folosesc considerația câștigată pentru a începe să mă bucur cu adevărat de viață.

Un singur lucru ne desparte

Azi dimineață m-a sunat Sveva, fiica mea cea mare.

— Tată?

— Salut.

— Ascultă, trebuie să-mi faci un serviciu...

Nu trebuia să răspund. Experiența folosește tocmai la a nu comite aceleași tâmpenii o viață întreagă. Eu n-am învățat nimic de la trecut și continui imperturbabil să acționez din instinct.

— Te-ai putea duce să-l iei pe Federico de la școală? Am o audiență și termin târziu.

— N-o poate face Diego?

— Nu, e ocupat.

— Am înțeles...

— Știi că nu ți-aș cere-o dacă aș avea o alternativă.

Mi-am educat bine copiii, nu mă pot plânge. Nu sunt un bunic care merge să-și ia nepoții de la școală. De exemplu, mă înfior când îi văd pe sărmanii bătrânei oprind mașinile în fața școlii. Da, știu, decât să putrezească într-un fotoliu, preferă să fie folositori, și totuși nu pot face nimic, un „bunic civic” e pentru mine același lucru cu un rolfilm, o cabină telefonică, un jeton, o casetă video, obiecte aparținând unui timp trecut care nu mai au o adevărată funcție.

— Și după aia, unde-l duc?

— La tine, sau puteţi veni la mine la birou. Da, fă așa, adu-l aici, te rog.

Acum mă aflu în fața școlii așteptându-mi nepotul. Îmi ridic gulerul paltonului și-mi înfund mâinile în buzunar. Am ajuns mai devreme, un lucru pe care l-am învățat odată cu înaintarea în vârstă. Cum să-ți programezi zilele. O, Doamne, nu c-aș avea cine știe ce de planificat, dar prefer să-mi ordonez puținele lucruri pe care le am de făcut.

Telefonul Svevei mi-a dat peste cap planurile. Trebuia să merg la frizer, în seara asta am o întâlnire galantă cu Rossana. O prostituată. Da, frecventez parașutele, și ce-i cu asta? Mai am încă dorințe de satisfăcut și pe nimeni alături căruia să-i dau explicații. De fapt, am exagerat, nu-i chiar adevărat că mă duc la curve, asta și pentru că mi-ar fi destul de greu să le agăț din autobuz, mi-a expirat carnetul de conducere și nu mi-am mai făcut altul. Rossana e o veche prietenă, cunoscută cu ceva vreme în urmă, când făcea injecții la domiciliu. Și așa a ajuns și acasă la mine. Venea în fiecare dimineață devreme, îmi împungea buclele și pleca fără să scoată o vorbă. Apoi a început să stea la o cafea și în cele din urmă am reușit s-o conving să mi se vâre în așternut. Dacă mă gândesc bine, n-a fost chiar deloc greu. Numai după câțeva vreme am înțeles că pseudo-asistenta medicală nu rămăsese entuziasmată de zâmbetul meu, când a spus cât se poate de serioasă: „Tu ești simpatic, ești chiar un bărbat frumos, dar eu am un băiat pe care trebuie să-l ajut!”

Mi-au plăcut întotdeauna persoanele directe și, de atunci, am devenit prieteni. Ea are aproape șaiszeci de ani deja, dar continuă să aibă niște țate enorme și un fund foarte armonios. Iar la vârsta mea n-ai nevoie de altceva, te îndrăgostești mai ales de defecte, care fac scena mai credibilă.

Vine Federico. Dacă lumea din jur ar ști că bătrânul ăsta care-și așteaptă nepotul până cu un minut în urmă se gândea la sâniul unei prostituate, s-ar scandaliza și i-ar aviza pe părinții micuțului. Cine știe de ce un bătrân nu poate dori să și-o tragă.

Urcăm într-un taxi. E doar a treia oară că vin să-l iau pe nepotul meu de la școală, și totuși Federico i-a mărturisit mamei că e bucuros să se întoarcă acasă cu subsemnatul. Zice că celălalt bunic îl obligă să meargă pe jos și ajunge learcă de sudoare acasă. Cu mine însă se întoarce cu taxiul. Te cred și eu! Am o pensie onorabilă, nici o aniversare matrimonială de sărbătorit și doi copii adulți. Pot să-mi cheltuiesc banii pe taxiuri sau diverse Rossane. Numai că taximetristul de azi e un prost-crescut. Se întâmplă, din păcate. Înjură, claxonează fără motiv, gonește și apoi frânează în ultima clipă, se înfurie pe pietoni, nu se oprește la semafor. Am spus deja: unul din lucrurile minunate ale vârstei a treia e că poți să faci ce vrei, oricum nu mai există o patra în care să-ți pară rău de ce-ai făcut. Așa că iau hotărârea să-l pedepsesc pe omul care vrea să-mi strice ziua.

— Ar trebui să mergeți mai încet! exclam.

El nici măcar nu răspunde.

— Ați auzit ce-am spus?

Tăcere.

— OK, trageți pe dreapta și dați-mi carnetul de conducere.

Taximetristul se întoarce și mă privește perplex.

— Sunt un mareșal de carabinieri la pensie. Dumneavoastră conduceți într-o manieră incorectă și periculoasă pentru siguranța pasagerilor.

— Domnule mareșal, scuzați-mă, știți, am probleme azi. Acasă. Vă rog, uite că încetinesc.

Federico își ridică privirea și mă fixează, gata să deschidă gura. Îl strâng de braț și-i fac cu ochiul.

— Ce probleme? întreb.

Interlocutorul meu își lasă o clipă capul în jos, dând apoi dovadă de formidabila-i fantezie.

— Fiica mea trebuia să se căsătorească, dar băiatul și-a pierdut slujba.

— Înțeleg.

Ca scuză e bună, nimic de zis, nici o moarte sau boală a unei rude. E mai credibilă. Când ajungem lângă cabinetul Svevei, bărbatul refuză banii. Încă o călătorie oferită de un napolitan prost-crescut. Federico se uită la mine și râde, îi răspund făcându-i din nou cu ochiul. S-a obișnuit deja cu ieșirile mele, data trecută m-am travestit în funcționar de la finanțe. Mă distrez, n-o fac ca să economisesc bani. Și n-am nimic împotriva taximetristilor.

Sveva n-a sosit încă. Intrăm în camera ei, Federico se întinde pe o canapeluță, eu mă așez la biroul pe care tro-nează la vedere fotografia ei cu soțul și cu copilul. Diego nu mi-e foarte simpatic, un tip de treabă, să ne-nțelegem, dar oamenii prea buni sunt plictisitori, n-ai ce face. Și într-adevăr cred că și Sveva s-a saturat, e tot timpul încruntată, tot timpul grăbită, cu gândul numai la muncă. Opusul meu, dar poate semănând mult cu mine cel de altădată. Cred că e o femeie nefericită, dar cu subsemnatul nu vorbește despre asta. Poate o făcea cu mama ei. Eu nu sunt potrivit să-i ascult pe alții.

Se spune că pentru a fi un bun prieten nu e nevoie să dai cine știe ce sfaturi, e suficient să dai atenție și să fii înțelegător, femeile doresc doar atât. Eu nu sunt în stare să fac asta, după câțeva vreme mă enervez, îmi spun părerea și devin o bestie dacă interlocutoarea în cauză nu-mi

dă ascultare și face cum o taie capul. A fost unul din motivele nenumăratelor certuri cu soția mea, Caterina. Ea își dorea doar să aibă pe cineva pe care să se descarce, eu, după două minute, aveam deja soluția de oferit. Din fericire bătrânețea mi-a venit în ajutor, am înțeles că pentru sănătatea mea e mai bine să nu ascult problemele celor din familie. Oricum nu te lasă să le rezolvi.

Camera are un geam mare și frumos care dă spre strada plină de trecători și dacă în fața ei s-ar afla un zgârie-nori în locul unei clădiri coșcovite din tuf, aproape aș putea crede că mă aflu în New York. Numai că în metropola americană nu există Cartierele Spaniole¹ cu străduțele lor care alunecă din vârful dealului, clădirile coșcovite care-și transmit secrete pe sârmele cu haine întinse la uscat, străzile pline de gropi și mașinile cocoțate pe un trotuar mizerabil, între un stâlpișor și intrarea într-o biserică. La New York străzile laterale nu ascund o lume care se pierde în propriile umbre, acolo mucegaiul nu se așază pe chipurile oamenilor.

În timp ce mă gândeam la diferența între Marele Măr și Napoli, observ că Sveva coboară dintr-un SUV negru și se îndreaptă spre poartă. În fața intrării se oprește, își scoate cheile din poșetă, apoi se întoarce și se urcă din nou în mașină. De aici, de sus, îi zăresc doar picioarele în ciorapi închiși la culoare. Se întinde spre șofer, poate pentru a-l saluta, iar el îi pune mâna pe coapsă. Apropii scaunul de fereastră și mă lovesc cu capul de geam. Federico își lasă deoparte prietenul robot și mă privește. Îi zâmbesc și mă întorc la scena care se consumă sub privirile mele. Sveva coboară și intră în clădire. Mașina pleacă.

1. Cartierele Spaniole (*I Quartieri Spagnoli*) constituie partea veche a orașului Napoli.

Privesc în continuare strada fără s-o vad. Poate am avut o halucinație, poate era Diego. Care însă, un mic amănunt, nu posedă o mașină de teren. Poate e un coleg care a condus-o până acasă. Dar un coleg îi pune mâna pe coapsă?

— Salut, tată.

— Salut.

— Uite-l pe iubitul meu! țipă ea și, ridicându-l pe Federico de subsuori, îl acoperă de sărutări.

Scena mi-o aduce în fața ochilor pe maică-sa. Se comportă la fel cu copiii ei. Era prea iubitoare, prea prezentă, grijulie, înfigăreață. Poate de asta Dante e gay. Cine știe dacă soră-sa știe.

— Dante e gay? întreb.

Sveva se întoarce brusc, ținându-l încă pe Federico în brațe. Apoi îl așază pe divan și pe un ton glacial răspunde:

— Scuză-mă, de unde să știu? De ce nu-l întrebi pe el? E homosexual. Iar ea știe.

— Da' cum de-ți vine să mă-ntrebi tocmai acum?

— Așa. Cum a fost audiența?

Devine și mai suspicioasă.

— De ce?

— N-am voie să întreb?

— Nu ți-a păsat niciodată de munca mea. Nu erai tu cel care spunea că Dreptul îmi va distruge viața?

— Ba da, așa credeam și mai cred încă. Te-ai văzut?

— Ascultă tată, azi nu-i deloc momentul pentru predicile tale inutile. Sunt ocupată!

Adevărul e că fiica mea a făcut prea multe alegeri greșite: studiile, meseria, și ultima, soțul. Cu toate greșelile astea în cârcă nu poți zâmbi și nu te poți preface că nu s-a întâmplat nimic. Nici eu nu sunt cu siguranță unul care a nimerit totul, tâmpenii am făcut și eu destule, ca

de exemplu să mă însor cu Caterina și să fac doi copii cu ea. Nu-i vorba de Dante și de Sveva, Doamne ferește, doar că n-ar trebui să aduci pe lume copii cu o femeie pe care n-o iubești.

— Cum îți merge cu Diego? întreb.

— Toate bune, răspunde cu nonșalanță, în timp ce scoate un dosar din geantă și-l pune pe birou. Pe copertă e scris: *Sarnataro împotriva asociației de locatari din via Roma*.

Nu înțeleg cum poate cineva hotărî din proprie inițiativă să-și petreacă zilele printre dispute inutile, ca și cum viața n-ar fi deja plină de probleme, fără a mai fi nevoie să le adaugi pe ale altora. Dar lui Sveva îi place. Sau poate se forțează să-i placă, cum făcea maică-sa. Caterina știa să vadă latura pozitivă a oricărei experiențe, eu, în schimb, nu m-am mulțumit niciodată să caut în ceva urât o fărâmă de frumusețe.

— De ce-mi pui toate întrebările astea, azi?

— Așa, nu vorbim niciodată noi doi...

Dar ea e deja pe coridor, tocurele-i bocăne grăbite dintr-o cameră într-alta și i se aude vocea prinsă într-o conversație grăbită cu o colaboratoare. Discută despre o dispută în jurul unui accident. Uff, ce plictiseală!

Mă uit la nepotul meu cum se distrează cu un soi de balaur și zâmbesc. De fapt, suntem la fel noi doi, n-avem nici o responsabilitate și nimic important de făcut în afară de a ne juca. Federico se joacă cu balaurii, eu cu Rossana și alte câteva fleacuri. Un singur lucru ne deosebește: el mai are încă o viață întreagă și mii de planuri în față, eu doar câțiva ani și multe păreri de rău.